

Inleiding

Het jaarverslag begint met een deel over de vereniging als geheel. Daarna volgen de verslagen van de werkgroepen. Er is geen afzonderlijk verslag van de werkgroep landschap en milieu. De activiteiten van deze werkgroep zijn beschreven in de paragraaf "beleid in uitvoering".

De wereldwijde uitbraak van het coronavirus heeft ook veel invloed gehad op het functioneren van de vereniging. Veel activiteiten met grotere groepen zijn afgelast, alleen kleinschalige activiteiten konden doorgaan.

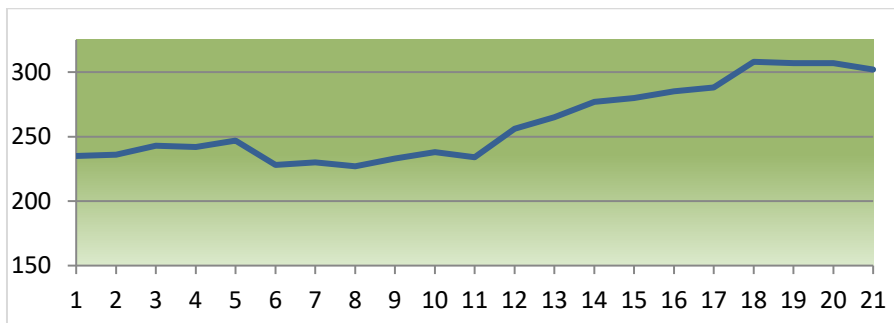
Jaarvergadering

De jaarvergadering kon vanwege de coronamaatregelen niet doorgaan op de geplande datum. Het plan was om de jaarvergadering later in het jaar alsnog te organiseren maar die poging strandde vanwege de tweede coronagolf. De kascontrole heeft al wel digitaal plaatsgevonden waarbij 'de boeken' in orde zijn bevonden.

Het bestuur heeft daarom besloten de jaarvergaderingen van 2020 en 2021 samen te voegen. De leden zijn daarover geïnformeerd via de Meander.

Ledenbestand

Op 31 december 2020 telde de vereniging 302 leden. In 2019 was dat 307 leden.

Grafiek met ledenaantallen op 31 december.

Bestuur

Het bestuur zorgt voor het dagelijks functioneren van de vereniging. Dit bestaat uit het voeren van intern en extern overleg, het voeren van de administratie en dergelijke. Samen met werkgroepleden heeft het bestuur

ingespeeld op diverse actuele zaken. Deze zijn beschreven in de paragraaf "beleid in uitvoering".

Om gezondheidsredenen heeft onze voorzitter, Hein Kuijper, een deel van het jaar zijn rol niet kunnen vervullen.

Onze penningmeester, Wim Lubbers, was van plan om dit jaar tijdens de jaarvergadering af te treden. Omdat de jaarvergadering niet door kon gaan heeft hij zijn werkzaamheden in 2020 toch voortgezet.

Op zaterdag 23 mei hebben we een solide houten picknickset geplaatst in de vlindertuin bij de Kinderboerderij Ommen. Deze picknickset is ter nagedachtenis aan onze oud-penningmeester Klaas Jan Beek, die in januari 2019 overleed. Zodra de omstandigheden het weer toelaten zal de set officieel in gebruik worden genomen.

Het bestuur is, behalve voor de reguliere bestuursvergaderingen, ook bijeen geweest voor een 'heisessie'. Het doel was om de tijd te nemen voor een terugblik op ons persoonlijk functioneren als bestuur. De sessie is positief ervaren en er is geconstateerd dat het nuttig is voor de samenwerking om zo nu en dan op deze manier met elkaar te spreken.

Samenwerking en overlegvormen

Als vereniging staan we niet alleen en voor het bereiken van onze doelstellingen werken we samen met andere partijen. Hierna volgt een opsomming van organisaties waarmee we relaties hebben.

- Kinderboerderij Ommen en Bijenvereniging
We maken als vereniging gebruik van de Kinderboerderij als locatie voor activiteiten en we zorgen voor de vlindertuin op het terrein in het Laar.
Naast onze eigen activiteiten denken we ook mee aan activiteiten van de Kinderboerderij die bij onze doelstellingen passen.
- Natuur en Milieu Overijssel (NMO)
We werken samen met NMO en voeren daarvoor geregeld overleg over actuele natuur- en milieuzaken. Via het Groen Platform Vecht adviseren wij NMO in het ambtelijke en bestuurlijke traject van het integrale project Ruimte voor de Vecht.
NMO faciliteert en adviseert ons bij het burgerinitiatief Ommermars.
- Groen Platform Vecht
We hebben zitting in dit platform en adviseren over de ontwikkelingen in het programma Ruimte voor de Vecht. Ons lid Leo Oudejans behartigt de belangen van natuur en milieu in de werkgroep "Varen" en in het project "Inrichting halfnatuurlijke Vecht traject Hardenberg-Ommen".

- Nederlands-Duitse samenwerking

Namens het Groen Platform Vecht heeft ons overleg met vertegenwoordigers van verschillende Duitse overheden geleid tot een grensoverschrijdend project, waarbij Europese subsidie is ontvangen. Doel van dit project is om de mogelijkheden van onze visie Rust en Drukte in het Duitse Vechtgebied geïmplementeerd te krijgen. Wij nemen in een adviserende rol deel aan de gevormde Duits-Nederlandse projectgroep, die een en ander onderzoekt.

- Burgerinitiatief Ommermars

Er is een Stichting Burgerinitiatief Ommermars opgericht, waarin onze Vereniging door een bestuurslid is vertegenwoordigd. De voorbereidingen voor de uitvoering van het project vergen veel overleg met de diverse partners Stichting Heidehof, Staatsbosbeheer, Gemeente Ommen, Waterschap Vechtstromen, Natuur en Milieu Overijssel en Provincie Overijssel. Tegen het ter visie liggende bestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend. Hiermee is de weg vrij voor de uitvoering van het plan. Dat is voorzien medio 2021. Meer info: <https://www.ommermars.nl/>

- Gemeente Ommen

We hebben periodiek bestuurlijk overleg met gemeente Ommen over beleid en bestuurlijke relevante zaken op het gebied van natuur, milieu en ruimtelijke ordening.

- Natuurmonumenten

Diverse overleggen en adviezen over beheerzaken van hun natuurgebieden.

- Landgoed Junne

Wij hebben een goed contact met de rentmeester van Landgoed Junne over beheerzaken van hun bos- en natuurgebieden.

- Landschap Overijssel

Diverse overleggen over beheerzaken van natuurgebieden en burgerinitiatief Ommermars.

- Staatsbosbeheer

Diverse overleggen over actuele natuur- en beheerszaken. Afstemming met betrekking tot zaken in het project Ruimte voor de Vecht.

- Stichting Heidehof
In het project Burgerinitiatief Ommermars wordt Stichting Heidehof eigenaar van het noordelijk deel. In dat kader zijn diverse overleggen gevoerd over de samenwerkingsvorm en het beheer en inrichting van dit gebied. Zie ook onder Burgerinitiatief Ommermars.
- Landgoed Den Woesten Heide
Advisering over beheer en natuurontwikkeling en uitvoering landschaponderhoud Varsenerveld.
- Stichting Das&Vecht
Afstemming over beschermingsmaatregelen voor marterachtigen en over faunapassages N340/N48.
- Groei en bloei afdeling Ommen
Uitwisseling activiteitenprogramma's.
- De Koppel – Hardenberg
Verkenning vindt plaats over nauwere samenwerking op het gebied van voorlichting en educatie. Ook stemmen we af over natuur- en milieuzaken die het Vechtgebied betreffen.
- KNNV afdeling Zwolle e.o.
Via het Groen Platform Vecht vindt afstemming met KNNV plaats over Vechtzaken.
- Vrienden van Dalfsen
Via het Groen Platform Vecht vindt met de Vrienden van Dalfsen afstemming plaats over Vechtzaken.

Beleid in uitvoering

Vanuit een proactieve houding hebben wij onze ideeën en wensen ingebracht in plannen en projecten van de overheden en particuliere organisaties.

Programma Ruimte voor de Vecht

Wij ondersteunen via het Groen Platform Vecht de ontwikkelingen van de Vecht tot halfnatuurlijke laaglandrivier. Daarbij hoort ook een specifiek vaarbeleid met ondiepe boten zoals platbodems en kano's. Daarbij horen geen extra steigers voor kano's en andere boten te komen in de gebieden die op de 'Rust en druktkaart' worden aangegeven als rustgebied!

We brengen onze zorgen naar voren over verstoring door toenemende recreatievaart. En ook over de verleende ontheffingen die het waterschap afgeeft om ook in de herfst, winter en vroege voorjaar op de Vecht te varen.

We hebben in de werkgroep "Varen" aangedrongen op een provinciale natuurvisie voor de gehele Vecht.

Ook pleiten wij voor een recreatief medegebruik passend binnen de gekozen inrichting van de Vecht tot halfnatuurlijke laaglandrivier. Hierbij dient terdege rekening te worden gehouden met de natuurwaarden en het milieu. In het te nemen nieuwe vaarbesluit dienen deze waarden

uitdrukkelijk beschermd te worden, waarbij herstel en ontwikkeling van de natuurwaarden niet belemmerd worden. Het is een moeizaam proces waarbij verschillende belangen spelen.

Ook blijkt dat de maximum vaarsnelheid op de Vecht geregeld ver werd overschreden in de afgelopen zomer. Te hard varen met motorbootjes en jetski's zorgt voor veel verontrusting voor de (avi)fauna op en langs de Vecht. Bij het waterschap Vechtstromen is hiervoor aandacht en handhaving van het vaarbesluit gevraagd.

Biodiversiteit

Wij hebben met een vertegenwoordiger van gemeente Ommen enkele ideeën besproken voor ontwikkeling van meer biodiversiteit in de gemeente. Daarbij is onder anderen gesproken over Het Laar, de Vechtkade en over bermbeheer.

Bomenbeleid Ommen

De gemeente heeft ons een aantal keren advies gevraagd over de kap van gezonde en waardevolle bomen. Daarbij hebben wij steeds geadviseerd te toetsten op het bomenbeleidsplan van de gemeente zelf. De conclusie was steeds dat de bomen op grond van dat beleidsplan waardevol zijn en niet gekapt zouden mogen worden.

Eikenprocessierups

Op verzoek van de gemeente Ommen hebben we meegedacht en geadviseerd over een natuurlijke vorm voor bestrijding van de eikenprocessierups. Onze adviezen waren gericht op de verhoging van de biodiversiteit zodat natuurlijke vijanden meer kans krijgen.

Natuurinclusief bouwen

We hebben de gemeente Ommen geadviseerd om bij nieuwbouwprojecten natuurinclusief te bouwen en te denken. Bijvoorbeeld door meer groen in te plannen en nestgelegenheid voor vogels en vleermuizen in te bouwen.

Roofvogel- en uilenshows

Via een brief hebben we het college van burgemeester en wethouders van Ommen gevraagd geen toestemming meer te geven voor het houden van roofvogel- en uilenshows. De omstandigheden waaronder de vogels getoond en gehouden worden staan ver van hun natuurlijke leefwijze. Bovendien zijn uilen nachtdieren, ze behoren niet in vol daglicht tentoongesteld te worden. In de brief hebben we deze en andere argumenten naar voren gebracht om het college te overtuigen dat het niet meer van deze tijd is om deze shows te organiseren.

Erve Vechtdal

Erve Vechtdal te Varsen is door de minister van Landbouw uitgekozen als pilot voor natuurinclusieve landbouw. Het is een van de 40 landelijke projecten. Dit houdt in dat ecologie en economie hand in hand gaan. Doel is de biodiversiteit te vergroten en het beste uit de bodem te halen. Wij hebben in dit project verschillende beheeradviezen gegeven aan eigenaar Staatsbosbeheer en leveren een bijdrage aan de monitoring die door Landbouw Universiteit Wageningen is georganiseerd.

Brug Junne

Er zijn plannen voor de bouw van een nieuwe brug over de Vecht in Junne. In de plannen wordt uitgegaan van een brug voor zwaar verkeer (60 ton). Wij hebben zitting in de klankbordgroep en hebben gesprekken gevoerd met onder anderen de betrokken wethouders om argumenten vanuit de natuur en het milieu mee te laten wegen met de beslissing. Daarbij vragen we nadrukkelijk om ook de stikstofproblematiek in de afwegingen mee te nemen.

Pilot bollenteelt in grondwaterbeschermingsgebieden

In het vorige jaarverslag hebben we onze grote zorgen geuit over de plannen om via een pilot bollenteelt toe te staan in grondwaterbeschermingsgebieden. Als vervolg op de vorige jaar ingezette acties, zoals het aanschrijven van de verantwoordelijken en inspreken tijdens de raadscommissievergadering, hebben we een petitie gestart. Inmiddels hebben ruim 700 mensen de petitie 'Geen bollengif in Ommens drinkwater' ondersteund. Zodra het onderwerp weer op de gemeentelijke agenda komt zullen we de petitie gebruiken ter ondersteuning van onze argumenten. Ondertussen hebben leden van onze werkgroep landschap en milieu meerdere raadsfracties bezocht om te wijzen op de risico's van de voorgenomen pilot.

Inrichting N340 en N48 (Vechtdalverbinding)

In een overleg met de gemeente Ommen hebben we gepleit voor herplant van de bomen die vanwege de herinrichting zijn gekapt. Daarbij hebben we aangedrongen om bij kap in natuurgebieden 1,5x te compenseren. We houden ook de vinger aan de pols waar het gaat over het ecoduct op Landgoed den Woesten Heide en bij andere faunapassages met betrekking tot de ontwikkelingen van de weg.

Voor de gehele weg wordt een landschapsplan opgesteld waarin voorstellen voor de te compenseren gerooide bomen/beplantingen worden aangegeven. Onze aandacht gaat hierbij vooral uit naar versterking van de bestaande bosgebieden en de aandachtsgebieden voor marterachtigen en vleermuizen.

Overige activiteiten van het bestuur (soms samen met leden)

29 januari	Bespreking project "Vechte" te Nordhorn met Duitse overheden en collega's
30 januari	Deelname aan uitreiking Groene Twinkeling en netwerkbijeenkomst in Bezoekerscentrum Staatsbosbeheer te Nijverdal
3 februari	Deelname aan bijeenkomst "Strategie Natuur en Milieu Overijssel" in Bezoekerscentrum Staatsbosbeheer te Nijverdal
8 februari	Excursie Junner Koeland met ecologen van Mammal Research Institute uit Bialowieza/Polen
20 februari	Deelname aan werkatelier "Vaarrecreatiebeleid" gemeente Ommen
24 februari	Overleg met projectleiding N340 over faunapassages
29 februari	Lezing over Klimaatverandering aan Staf Gilwell te Ada's Hoeve
26 september	Vertegenwoordiging vereniging tijdens Jubileum De Koppel op landelijke burendag.

Communicatie en PR

De vereniging maakt voor haar communicatie o.a. gebruik van de website, facebook, perspublicaties in de plaatselijke nieuwsbladen en natuurlijk ook via ons kwartaalblad Meander.

De redactie heeft geprobeerd het gemis aan verenigingsactiviteiten vanwege corona enigszins te compenseren door een aantal extra goed gevulde Meanders uit te brengen.

Op de website en in Meander is op initiatief van leden de rubriek gestart "fotovragen van leden". Ook dat was een mooie actie om ondanks corona toch een ledenactiviteit te organiseren en natuurvertier te bieden.

AFGELAST VANWEGE CORONA-MAATREGELEN: Lezing Parnassiaproject door Jan Hendriks (IVN)

Kalender Vastgesteld
Datum 29 mei 2020 20:30
Locatie Kinderboerderij Ommen

Aldrukken E-mailadres Google iCal (Outlook)

Beschrijving

AFGELAST VANWEGE CORONA-MAATREGELEN

Leden gratis.
Niet-leden betalen 5 euro (inclusief de excursie), kinderen gratis.
Aansluitend op deze lezing wordt zaterdag 30 mei een excursie naar het Hoge Broek (Raaltveld) gehouden.

Inhoud:

Locatie informatie

Kinderboerderij Ommen

Plattegrond Routebeschrijving

Ommen

Blik op onze website Onze website (mei 2020) met een boodschap die we maar al te vaak moesten brengen.

Activiteiten: thema-avonden en excursies

Het zorgvuldig geplande activiteitenprogramma werd door de omstandigheden danig op de kop gezet. Onze activiteitencommissie, Ella Roelfs en Machteld Oudshoorn, draaide overuren om het allemaal te regelen en weer bij te stellen. Thema-avonden werden eerst nog uitgesteld maar al snel helemaal afgelast. Met kunst en vliegwerk is de thema-avond over het herkennen van vogelveren in september wel doorgezet. De sporenexcursie in december kon slechts met maximaal drie personen (inclusief excursieleider) worden gehouden. Van de tien geplande algemene verenigingsactiviteiten bleef het volgende rijtje over.

4 februari	Lezing eikenprocessievlinder, eikenprocessierups en nachtvlinders door Joop Verburg (in De Kern)
17 september	Het herkennen van vogelveren door Evert Ruiter (in De Kern)
23 november	Speuren naar sporen - Arend Spijker (in Arriën).

Meer over activiteiten van de vereniging is vermeld in de hierna volgende werkgroepverslagen.

JAARVERSLAG 2020 VOGELWERKGROEP

Bijeenkomsten

In 2020 heeft de vogelwerkgroep slechts 3 keer een bijeenkomst kunnen organiseren. Door de coronamaatregelen zijn we niet meer in staat geweest meerdere bijeenkomsten te houden.

Watervogeltellingen

Alle tellingen van Jan. Feb. Mrt. Okt. Nov. en Dec. zijn goed verlopen. Evenals vorig jaar zijn er weer regelmatig verstoringen geweest door recreanten en vissers, soms ook een bootje. De maand April en September is door ons niet geteld i.v.m. de te grote recreatiedruk waardoor een vertekend beeld zou ontstaan.

Nestkastjes

Niet van alle kastjes zijn de resultaten binnen gekomen, o.a. door verstoring door de Eikenprocessierups. Van de kastjes binnen Ommen, Sogenborgstraat en Galgengraven, zijn er weer diverse verdwenen. We zullen deze niet meer vervangen.

Huiszwaluwen en Gierzwaluwen

Na jaren van leegstand hebben er eindelijk gierzwaluwen gebroed in de ingemetselde blokken in het oude Rabopand aan de Bouwstraat. De Huiszwaluwen in de zeelieden buurt waren voor de dakrenovatie met 75 broedparen aanwezig. Nu is de populatie verdwenen en zal ook niet meer terugkeren aangezien er geen goede nestgelegenheid meer is. Het grootste gedeelte van de bewoners is hier wel blij mee, een reden voor ons om na 26 jaar tellen deze activiteit nu maar te eindigen. Volgens de telster is het een zinloze zaak geworden.

Raven

Op dezelfde locatie in Junne is er weer gebroed en zijn er 5 jongen groot geworden. In Vilsteren zijn er 2 jongen uitgekomen en op een nieuw nest in Den Ham zijn er 3 jongen groot geworden. Alle jongen zijn voorzien van een ring van het Vogeltrekstation en een kleurring (oranje / zwart). Voor geslachtonderzoek zijn van alle jongen bovendien veermonsters voor DNA onderzoek afgenomen.

Ooievaars

Door de coronamaatregelen konden we bij een aantal mensen niet langskomen omdat het ringen van ooievaars altijd publiek trekt. We hebben 6 nesten kunnen bezoeken en in totaal 11 jongen kunnen ringen.

Uilen

Van de Bosuilkasten zijn er 4 bezet geweest met elk 2 jongen. Bovendien hadden we nog een broedsel in een natuurlijke holte. In één van de kasten was ook het vrouwtje aanwezig. Alle uilen zijn geringd. Van de kerkuilen zijn 35 kasten bezocht en hebben we daarvan de jongen geringd. Het totaal aantal geringde jongen bedroeg 90. Bij de steenuilen schatten we het aantal kasten met een broedsel op 25. We hebben slechts 5 kasten kunnen bezoeken en de jongen kunnen ringen. In totaal 14. We mochten in de nestperiode slechts met 2 personen op pad en er waren ook diverse kasteigenaren die bezwaren hadden. We zijn dus voor dit jaar niet verder gegaan. Op het Oehoe nest zaten 3 jongen die weer geringd zijn.

Roofvogels

Havik en buizerd. Hiervoor geldt hetzelfde als voor de steenuil. Net in de broedtijd de nodige beperkingen. Twee horsten van de Rode Wouw zijn gepredeerd. Op beide horsten zijn daarna Nijlganzen gaan broeden. In Vilsteren is nog een derde horst gevonden met 3 jongen, deze waren echter te groot om nog te ringen. Een van de jongen zat op de grond onder het nest en bleek ziek te zijn en leed aan het pinching off syndroom (uitval van de arm-, hand-, en staartpenen), de vogel is gerevalideerd en weer vrij gelaten. Op de Lemelerberg had een

Wespendief een broedsel met 1 jong en 1 ei. Het jong is geringd met een kleurring en een ring van het Vogeltrekstation. Het ei is meegenomen voor onderzoek en er zijn voor het project Wespendief nog wat extra maten genomen.

Nachtzwaluwen

Op de Lemeler- en Archemerberg zijn 42 territoria geteld. Dit zijn er weer 5 meer dan in 2019. In 2 jaar tijd hebben we een toename van 15 territoria gehad. Misschien is dit het gevolg van de massale houtkap die op de berg heeft plaatsgevonden en waardoor het heidegebied behoorlijk is vergroot. Komende jaren zullen we gaan merken of dit een blijvende verandering zal zijn.

Klapekstertelling

De twee tellingen hebben slechts 1 klapenster opgeleverd en wel op de Beerzer heide. Dit geeft echter een vertekend beeld van het aantal Klapeksters in onze omgeving. Het is een momentopname en buiten de teldatum zijn meerdere Klapeksters waargenomen.

Slaapplaatstelling

Op de slaapplaats van de Grote Zilverreigers bij de aansluiting Regge en Vecht zijn in december 31 exemplaren geteld.

Oeverzwaluwen

In de Oeverzwaluwenwand bij Hankate hebben 20 paar Oeverzwaluwen gebroed. Door de beperkende Covid-19 maatregelen kon er niet geringd worden.

Landschap Overijssel / Natuurmonumenten

De Lammetjesdag heeft helaas geen doorgang kunnen vinden evenals wat andere activiteiten voor Landschap Overijssel, zoals het ringen van de ooievaars en de roofvogels. De klapenster telling en de Nachtzwaluw tellingen konden wel doorgaan. Ook bij Natuurmonumenten zijn er activiteiten vervallen.

Landgoed Junne

Er is 2 keer overleg geweest met de rentmeester van Junne waarbij de afspraak is gemaakt dit elk jaar te herhalen. Op de laatste bijeenkomst heeft de rentmeester gevraagd of de vogelwerkgroep de roofvogels op Junne zou willen inventariseren. In 2021 zullen wij proberen dit te realiseren.

Landelijke en provinciale bijeenkomsten

Al deze bijeenkomsten zijn afgelast en hebben we dus niet kunnen bezoeken.

Nawoord

Door de coronamaatregelen en de daardoor beperkte mogelijkheden terreinen te bezoeken en werkzaamheden te verrichten is dit een enigszins sober verslag geworden. Onze hoop is nu op weer ruimere mogelijkheden in 2021 gevestigd.

JAARVERSLAG 2020 ZOOGDIERENWERKGROEP

Algemeen

Ook dit jaar doe we weer een oproep. Een ieder die het leuk vindt om onze zoogdierwerkgroep te komen versterken is welkom, we zijn nog steeds op zoek naar (meer) leden.

We zoeken mensen die mee willen helpen om met ons de vleermuiskasten te controleren, of die graag meehelpen met de inventarisaties van dassen en het monitoren daarvan.

Ook mensen die interesse hebben om kleine marterachtigen te inventariseren, of otters en boommarters, geef het even aan Arend Spijker door. Kortom, wie het leuk lijkt om wat aan zoogdieronderzoek te doen, kan zich bij ons melden.....

Activiteiten

Als zoogdierenwerkgroep werken we samen met andere zoogdierliefhebbers en clubs buiten onze vereniging. Zo werken we erg nauw samen met o.a. stichting 'Das&Vecht', deze stichting doet niet alleen onderzoek naar Dassen, maar ook naar alle andere marterachtigen

Bij Dalfsen zit een mooie actieve dassenburcht in een bosje waar de gemeente voor de toekomst nieuwbouw heeft gepland. We zijn hier alert op en hebben hierover contact met mensen uit Dalfsen.

Heel mooi dat er over de vernieuwde N340, in de omgeving van Varsen, een ecoduct gemaakt wordt. We hebben contact met de eigenaar van de gronden waar het ecoduct komt en blijven dit volgen. Cruciaal daarbij is dat er de juiste beplanting aan o.a. struweel komt en dat er in de omgeving en op het ecoduct voldoende rust gecreëerd wordt!

We zijn ook met de provincie als opdrachtgever en met de aannemer van de weg, in contact om op de ons 'bekende oversteekplaatsen' van reeën, dassen en mogelijk van otters, ook andere faunapassages en faunarasters te realiseren. Als werkgroep houden we dit in de gaten, zodat deze passages ook op de juiste plekken komen etc.

We hebben van de Wageningen University & Research het verzoek gekregen ook zoogdieren te inventariseren/monitoren in Varsen, op de

gronden bij en van het nieuwe bedrijf van Simone Koggel. Dit bedrijf zal meedoen in een pilot en daar namens o.a. Staatsbosbeheer op een extensieve manier agrarisch natuurbeheer toepassen. Het doel is om op deze manier te streven naar meer biodiversiteit. Het verzoek is om als werkgroep daar de zoogdieren monitoren.

Dassen

Ondanks dat er ook nog wel wat zorgen zijn omtrent verstoring etc. van dassen(burchten), gaat het in zijn algemeenheid goed met de totale dassenpopulatie in ons werkgebied.

Verstoring met prikkeldraad

Takken in de pijp

We kregen een melding van een doodgereden das, met tepels waaruit nog melk kwam. Dat betekent dat ze nog zogende jongen had.

Hierop hebben wij op de daar in de buurt zittende burcht, een camera opgesteld. Helaas waren er na een paar weken nog steeds geen jongen op te zien, zodat we moesten concluderen dat de jongen waarschijnlijk nog te jong waren en helaas zijn gestorven in de burcht.

Das, melk nog in de tepels

Fotofall

Otters

Op meerdere plekken zijn weer otterwaarnemingen gedaan. Uiteraard meestal doordat er zgn. spraints zijn gevonden, maar ook zijn er af en toe zichtwaarnemingen geweest.

Spraints

Otters hebben een groot leefgebied, door het enorme dispersievermogen van otters werden er ook dit jaar weer relatief veel dieren doodgereden. Op een paar cruciale oversteekplekken zijn er al meerdere keren otters gesneuveld.

We hebben hierover contact gehad met zowel de provincie als ook met waterschap Vechtstromen om te streven deze bekende knelpunten op te heffen. Hopelijk komen daar faunapassages met faunawerende rasters.

Bevers

Ondanks dat ze nog steeds niet in ons directe werkgebied zijn waargenomen, zijn er al wel sporen van bevers waargenomen in de Vecht.

Vleermuizen

Een vaste groep van onze zoogdierwerkgroep werkt mee met een vleermuisonderzoek op, en rond landgoed Eerde. Op Eerde loopt een langlopend vleermuisonderzoek, onder leiding van Theo Douma en Daniel Tuitert, twee provinciale vleermuisonderzoekers.

In verband met corona stond dit jaar het vleermuisonderzoek op landgoed Eerde helaas op een laag pitje.

Hieronder het verslag van de coördinator, Ella Roelfs

Vleermuismonitoring 2020.

Helaas werden de vleermuistellingen op Landgoed Eerde, het Eerderachterbroek en in het bos langs de Eerderveldweg, afgelast in 2020 wegens de coronaregels, opgesteld door het RIVM. Omdat wij altijd met twee personen werken, een klimmer en een schrijver, en omdat de kasten ver uit elkaar liggen midden in de natuur (wij mochten niet bij elkaar in de auto zitten) was het logisch dat we de tellingen een jaartje moesten overslaan. Vanzelfsprekend waren de coronamaatregelen ook nog van toepassing tijdens de wintermaanden zodat Geard van Beesten, Hans Dijkstra, Arend Spijker, Machteld Oudshoorn en ik ook geen kijkje konden nemen op de Archemerberg, waar Gerard een paar jaar geleden een prachtige rustgelegenheid creëerde voor vleermuizen.

Uiteraard hebben de vleermuizen in 2020 wel gebruik kunnen maken van de door de werkgroep geplaatste vleermuiskasten. Helaas vielen er met enige regelmaat vleermuiskasten uit de boom waardoor de werkgroep zich ging afvragen of er sprake was van “normale slijtage” of opzet. Er werden namelijk met enige regelmaat kapotte deksels gevonden en soms waren de vleermuiskasten helemaal beschadigd. De BOA van Natuurmonumenten werd op de hoogte gebracht en hij besteedt er sindsdien nog meer aandacht aan. Gelukkig is het de laatste tijd rustig en blijven de kastjes op hun plek. Werkgroep lid Gerrit Houtschild heeft de kapotte kastjes vóór de winter vervangen of gerepareerd zodat de vleermuizen toch nog voldoende rust- en slaapruimte hadden in 2020.

Ondertussen weten we nog steeds niet hoe het verder zal gaan wat betreft het monitoren in 2021. Het Coronavirus is nog steeds actief en dus mogen wij nog steeds niet met elkaar samenwerken. Het wordt een spannend jaar en wij hopen maar één ding: dat het Coronagebeuren snel voltooid verleden tijd is. Ik hoop dan ook dat ik in 2022 een verslag kan schrijven over de diverse soorten vleermuizen die we zijn tegengekomen in de kasten in 2021.

Vleermuizenwerkgroep: Theo Douma, Daniël Tuitert, Arend Spijker, Gerrit Houtschild, Petra Otte, Machteld Oudshoorn, Gijs Boumeester, Hans Hoekman, Henk Steen, Joost de Haas, Karl van Dorsten, Sharon Boekhout en coördinator vleermuizenwerkgroep Ella Roelfs-Rijzebol.

Als je in augustus een wandeling in het Varsenerveld maakt is het een plezier om langs de heideveldjes te lopen. De heide ligt er mooi bij. Je hoort de bijen zoemen, de wolken weerspiegelen zich in de waterpartijen. Op een deel van die heideveldjes in Varsen wordt door vrijwilligers van onze vereniging jaarlijks gewerkt. Dit jaar voor de 20ste keer.

Met veel enthousiasme, ieder jaar weer, door een groep van zo'n 25 mensen.

Doel is om het heidegebiedje in stand te houden en de karakteristieke flora en fauna in het gebied te versterken.

Op 23 en 24 september werd er door een paar mensen van de Plantenwerkgroep in samenwerking met Staatsbosbeheer in het Varsenerveld gewerkt. De werkzaamheden bestaan die dag uit het machinaal maaien en het gemaaid op rillen leggen. Aan de waterkant wordt met de hand gemaaid. Op de hooidag kan dan in alle rust gewerkt worden.

Zaterdag 26 september was onze maai- en hooidag.

De naam maai- en hooidag dekt niet helemaal de lading, want gemaaid hoeft er niet veel meer te worden. De maaiwerkzaamheden werden eerder in de week al gedaan. Het gemaaide en op rillen gelegde hooi wordt deze ochtend bij elkaar geharkt en met kruiwagens naar een plek gebracht waar het op een hoop gelegd wordt. Deze hoop kan mooi dienen als broedhoop voor ringslangen.

Door het maaisel af te voeren verschaalt de grond. Daardoor ontstaan er mogelijkheden voor een veelheid aan planten die bij een groter voedselaanbod verdrongen zouden worden door de sterke jongens zoals pijpenstrootje, pitrus, berken en wilgen. Dit uitgekiende beheer zorgt ervoor dat hier een uniek stukje natuur zich hersteld heeft en in stand gehouden wordt. Een stukje natuur dat in Nederland buiten de natuureservaten niet meer voorkomt.

De eerste zaterdag in november vindt normaliter de Landelijke Natuurwerkdag plaats. De Landelijke Natuurwerkdag is een initiatief van de provinciale landschappen. Voor ons zou het de 14e keer zijn dat we in het Varsenerveld onder de vlag van Landschap Overijssel hier aan zouden deelnemen. Helaas, door het coronavirus gingen alle activiteiten rondom de Landelijke Natuurwerkdagen in Nederland niet door.

Het mooie van het werken in het Varsenerveld is dat jong en oud, mannen en vrouwen dit werk kunnen doen. Zwaar werk? Je moet gewoon niet teveel hooi op je vork nemen. Door de deelnemers wordt het op prijs gesteld dat er altijd tijd is voor een praatje, te kijken naar de lucht, te luisteren naar de vogels. En zijn er vragen over wat er groeit en bloeit dan zijn er altijd deskundigen die de vragen graag beantwoorden. Zin om eens een keer mee te werken? Laat het ons weten.

In 2020 kwamen er gelukkig weer een aantal gevlekte orchissen en welriekende nachtorchissen tot bloei. Zeldzame planten die we koesteren. Groot was onze frustratie dan ook toen we op 1 juli ontdekten dat er van beide soorten exemplaren waren uitgegraven. Totaal zinloos want de kans dat de soort het op een andere plek gaat doen is zeer klein. Wie doet nu zoiets?

Gevlekte orchis

Uitgestoken!

Heischraal grasland.

Een van de meest bijzondere biotopen van het Varsenerveld is het voorkomen van heischraal grasland. Vroeger algemeen in Nederland. Anno 2021 door massale ontginning en bemesting vrijwel verdwenen.

De meest iconische soort van deze vegetatie is **Valkruid of Wolverlei**.

Arnica montana. Montana betekent 'berg' en in de rijkere alpenweiden bestaat er dan ook een goede kans om deze prachtige -gele margriet-aan te treffen. Rond Assen was het tot in de helft van de vorige eeuw nog een redelijk gewone soort en werd het gele margriet genoemd. Een toepasselijke naam. De soort is ook anno nu nog bekend als geneeskrachtige plant. O.a. Arnica-zalf is nog steeds verkrijgbaar.

Ook op het Varsenerveld heeft de soort vroeger gebloeid. Ab Goutbeek uit Dalfsen heeft nog dia's in zijn archief van bloeiende exemplaren van de nabijgelegen Vlierbelten. Eenmaal verdwenen uit een gebied zal de soort zich op eigen kracht niet makkelijk opnieuw vestigen i.v.m. het kortlevende zaad dat geen zaadbank vormt. In Nederland groeit(de) het vaak samen met o.a. stekelbrem, heidekartelblad, liggende vleugeltjesbloem, tandjesgras, dopheide, en tormentil.

Al deze soorten staan wel op het Varsenerveld en daarom leek het ons bij wijze van experiment interessant om te kijken of we wat zaad van de meest dichtbij gelegen Drentse groeiplaats konden verzamelen en inbrengen.

Aldus geschiedde in 2019 en in 2020 waren er al ca. 100 exemplaren opgekomen en 2 stonden er bovendien al prachtig te bloeien.

Wat zal 2021 gaan brengen.

Valkruid of Wolverlei

Arnica montana, 410.

Deze zomer vlogen er weer massaal heideblauwtjes. Alleen al in deze heidestruik ca. 25 exemplaren.

Heideblauwtje (Plebejus argus)

Rode lijstsoorten Varsenerveld 2020

(vetgedrukt = Europese Habitatrichtlijn)
(*cursief 2020 niet aangetroffen*)

Moeraswolfsklauw

Bruine snavelbies
Witte snavelbies
Veenbies
Stijve ogentroost
Hondsviooltje

Valkruid

Heidekartelblad
Moeraskartelblad
Welriekende nachtorchis
Liggende vleugeltjesbloem
Sierlijke vetmuur
Blauwe knoop
Klokjesgentiaan
Vlottende bie
Witte waterranonkel
Wateraardbei
Moerassmele
Addertong
Echte guldenroede
Bleekgele droogbloem
Ronde zonnedaauw
Kleine zonnedaauw
Stijve moerasweegbree
Lavendelheide
Kleine veenbes
Kleine valeriaan
Vetblad
Kussentjesveenmos
Klein warkruid
Dwergvas
Canadees hertshooi
Moerashertshooi
Pilvaren
Gevlekte orchis
Bevertjes
Grondster
Beenbreek
Stekelbrem
Spaanse Ruiter

Lycopodiella inundata

Rhynchospora fusca
Rhynchospora alba
Trichophorum cespitosum
Euprasia stricta
Viola canina

Arnica Montana

(ingezaaid 2019 en nu 2 bloeiend)
Pedicularis sylvatica
Pedicularis palustris
Platanthera bifolia
Polygala serpyllifolia
Sagina nodosa
Succisa pratensis
Gentiana pneumonanthe
Eleogiton Fluitans
Ranunculus ololeucos
Potentilla palustris
Deschampsia setacea
Ophioglossum viride
Solidago virgaurea
Gnaphalium luteo-album
Drosea intermedia
Drosera rotundifolia
Echinodurus ranunculoides
Andromeda polifolia
Oxycoccus palustris
Valeriana dioica
Pinguicula vulgaris
Sphagnum Compactum
Cuscuta epithymum
Radiola linoides
Hypericum canadense
Hypericum elodes
Pilularia globulifera
Dactylorhiza maculata
Briza media
Illecebrum verticillatum
Narthecium ossifragum
Genista anglica
Cirsium dissectum

Vlindertuin. Het Laar

In mei 2020 hebben we deze picknickset geplaatst ter nagedachtenis aan ons gewaardeerde bestuurslid Klaas Jan Beek die in 2019 is overleden. I.v.m. met de Coronaperikelen nog geen officiële onthulling maar die volgt zo spoedig mogelijk.

Muntvlindertje (Pyrausta aurata)

Dit prachtige zgn. dag-actieve nachtvlindertje vloog volop op de tijm en marjolein in de vlindertuin.

Hooibeestje. (Coenonympha pamphilus)

Naast de aangelegde verhoogde borders in de vorm van vlindervleugels met veel nectarplanten, (o.a. vlinderstuik en Stijf ijzerhard) hebben we ook een stukje schraalgrasland aangelegd met rivierzand uit de Vecht in de hoop daar een stukje vechtdal-flora de ontwikkelen. (met o.a. steenanjer en kattendoorn).

Een van de vlindersoorten die daar hoort is het hooibeestje.

Tot onze grote vreugde vlogen er dit jaar al een aantal exemplaren.

De **Kleine vos** was in 2020 de grote afwezige.
Hopelijk herstelt de stand zich in 2021

Zin om mee te werken in de vlindertuin?

Welkom!

Contactgegevens staan voor in de Meander.